

Barksin ja Kellyn kaltaisten eläinsarjakuvan mestareiden poistuminen kentältä lamaanuttti koko lajityypin 60- ja 70-lukujen vaihteessa. Uusi noususuhdanne alkoi vasta amerikkalaisen Critters-lehden myötä 80-luvun puolivälissä.

KOOTUT OTUKSET

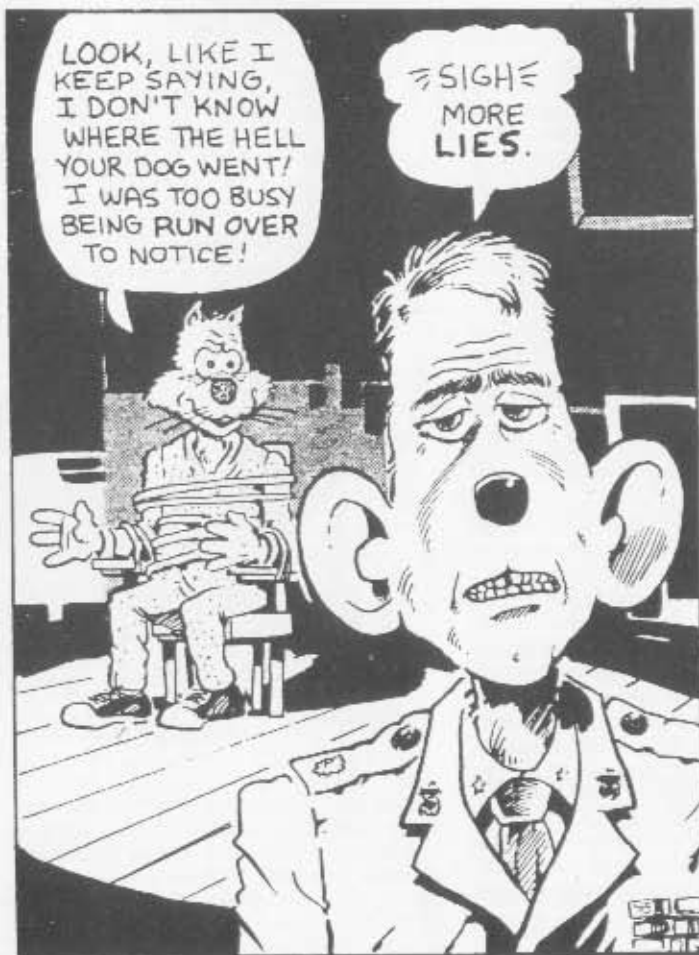
PAULI RUONALA

Funny animal-genren suuruuden aika USA:n sarjakuvalehdissä kesti 40-luvulta 60-luvun loppuun. Piirtäjien parhaimmisto sai koulutuksensa animaatioelokuvateollisuudessa. Animaatioelokuvien tuotannon vähentyminen 50-luvulla toi lisää hyviä tekijöitä eläinsarjakuvan piiriin. 60-luvun lopussa alkoi alamäki. Vanhat tekijät siirtyivät eläkkeelle (Carl Barks 1966), tai kuolivat (Walt Kelly 1973). Aku Ankkan piirtäminen USA:ssa loppui 70-luvun alussa. Lapset siirtyivät lukemaan supersankarisarjoja tai katsomaan televisiota. Pienenevän levikin vuoksi kustantajat eivät etsineet uusia tekijöitä vaan halusivat ensin turvata vanhojen tekijöiden työpaikat.

70-luvun puolivälissä alkoi nousta esiin uusi tekijäpolvi, joka luki lapsena Aku Ankkaa ja Pogoa ja katseli tv:stä Väiskiä, Maantiekittäjää. Disneyn ja Fleischerin piirrettyjä. Monet aloittivat piirtämällä underground-sarjoja. Näiden joukossa oli muutamia eläinsarjoja: Robert Crumbin Fritz the Cat, Bobby Londonin Dirty Duck, Art Spiegelmanin Maus. Vaikka underground-sarjat ovat selvästi aikuisille tarkoitettuja, niiden juuret ovat nähtävissä Väiski- ja Maantiekittäjä-elokuvissa, Krazy Kat-sarjakuvissa ja Barksin varhaisuu-tannossa. Walt Kelly osoitti monille, että sööteillä eläimilläkin voi kertoa tarinan, jolla on syvempää merkitystä.

Uusi sukupolvi julkaisi ensimmäiset työnsä omakustanteissa ja pienilevikkisissä lehdissä, kuten *Albedo*, *Quack!*, *Army Surplus Comics* tai *Hardboiled Animal Comics*; muutamia numeroita niistä päätyi suomalaisiin sarjakuvakauppoihin. Fantagraphics Books päätti kerätä joukon näitä piirtäjiä samaan antologialehteen ja ensimmäinen Crittersin numero ilmestyi 1986 alussa.

Ensimmäisistä numeroista tuli myyntineestys. Ostava yleisö oli juuri alkanut kilnno-stua pienilevikkisestä mustavalkoisena julkais-tavasta sarjakuvasta huolimatta lehtien suht. korkeasta hinnasta (\$ 2.00; tavallinen värillinen supersankarilehti maksoi tuolloin 75 c). Tätä seurasi suuri m/v-lehtien tulva, markki-noiden kyllästyminen ja tason lasku. Kaikkien lehtien levikki laski suuresti 1987. Crittersin alkulevikki oli 14 000 ja pienin levikki 10 000, mitä pidetään m/v-lehden kannattavuuden alarajana.

I.t. Colonel Quasi Norse ja Lionheart.

Critters

Suurin osa Crittersin lukijoista on kirjepalstojen perusteella aikuisia, joitakin lapsia on, mutta teini-ikäiset puuttuvat. He lukevat supersankarisarjoja, joiden aihemateriaali usein onkin 12-vuotiaan tasoa.

Número 38 oli Crittersin viimeinen antologi-anumero, siitä alkaen siirryttiin julkaisemaan yksi sarja per numero. Vaikka numero 50 oli viimeinen säännöllisesti ilmestyvä Critters, osoittautui se pitkäikäisimmäksi vuonna -86 aloittaneista m/v-lehdistä.

Critters etsi eläinsarjakuville uusia muotoja ja löysi muutamia varsin erikoisia sarjoja, jotka jäävät vain kokeiluksi ja toisia, jotka tulevat jatkamaan pitempään omissa lehdissään. Seuraavassa joitakin suosituimpia sarjoja ikä-järjestyksessä.

Steven A. Gallacci *Birthright*

Planeetta Shartoa on ollut 10 vuotta Tosiu-armeijan miehittämänä. Silloin palaa Alfon Kashoka. Shartoa prinssi Antonin poika maan-paosta. Hänestä tulee Shartoaan vastarintaliik-keen symboli, jonka innoittamana kansa nousi Tosiu-armeijaa vastaan. Tosiu lyödään, mutta Shartoalla alkaa sisällissota. Prinssi Al-fon joutuu ystävineen pakenemaan avaruu-teen. (Tarina loppuu numerossa 49, joka ei ole vielä ilmestynyt.)

Toisin kuin tyypillinen eläinsarjakuva Birth-right ei sisällä parodisia tai satiirisia elementtejä vaan se on vakava tarina, henkilöt kuolevat sodassa oikeasti. Aihe on tuttu kirjallisuudesta ja kansantarinoista: Prinssi palaa kotiin ja tuo tullessaan rauhan valtakuntaan. Birth-right on Miltonin Gnuffin tavoin 'eurooppalai-nen' sarja: Kerronnan rytmi on paljon hitaampi kuin amerikkalaisissa sarjoissa ja se on

suunniteltu luettavaksi pitkänä patkinä, mikä harmittaa lyhyisiin juttuihin tottuneita amerikkalaisia. Birthright on jo rajatapaus, liittykö se funny animal-genreen. Jos kuvittelee eläinten tilalle ihmishahmoja, tarinasta tulisi tavallinen Tähtien Sota-kopio, ja siinä on syytä tarpeeksi käyttää eläinhahmoja. Eläinhahmot siirtävät tarinan symboliselle tasolle, niiden avulla voi käsitellä yksinkertaisesti sellaisia aiheita, jotka ihmisillä kerrottuina vaikuttavat itsestään selvyyksiltä. Ne ovat "todempia".

Gallacci toimii graafikkona Yhdysvaltain ilmavoimissa, palvelen mm. Saksassa ja Teheranissa. Se näkyy "lavasteissa", aseet ja kulkuneuvot ovat aivan oikean näköisiä, ei mitään tietoiselokuva-kamaa. Taustat kuvataan taas viitteellisesti. Alue, jolla Gallacci on vahvin, on henkilökuvaus.

Gallacci on toimittanut kahta scifi-fanzineaa. Hän on julkaissut v. -83 alkaen harvaksen omaa sarjakuvalehteään *Albedo*.

(Julkaistu seuraavissa *Critters*-lehden numeroissa: 1-6, 12-17, 47-49).

Freddy Milton Gruff

Gruff-tarinoita on ilmestynyt jo yksi albumi suomeksi nimellä Lohikäärmeperhe Puff. (Albumi on arvosteltu *Sarjainfon* numerossa 64.) Kaikki *Critters*-in tarinat ovat tasainen hyviä. Milton tekee pitkiä Carl Barks-vaikutteisia tarinoita, joita julkaistaan 10 sivun jaksoina. Hän piirtää sarjansa värillisiksi. Mustavalkoista lehteä varten kuviin on lisätty harmaasävyjä reprojokameralla, mutta silti suurien väripintojen puuttuessa monet ruudut vaikuttavat auli- oilta ja kohdat, joissa piirtäjä on oikeassa tulevat selvästi esille. (Numeroissa 1-3, 4-5, 7, 9-11, 13-16, 19-22, 23-26, 30-33, 40).

Stan Sakai Usagi Yojimbo

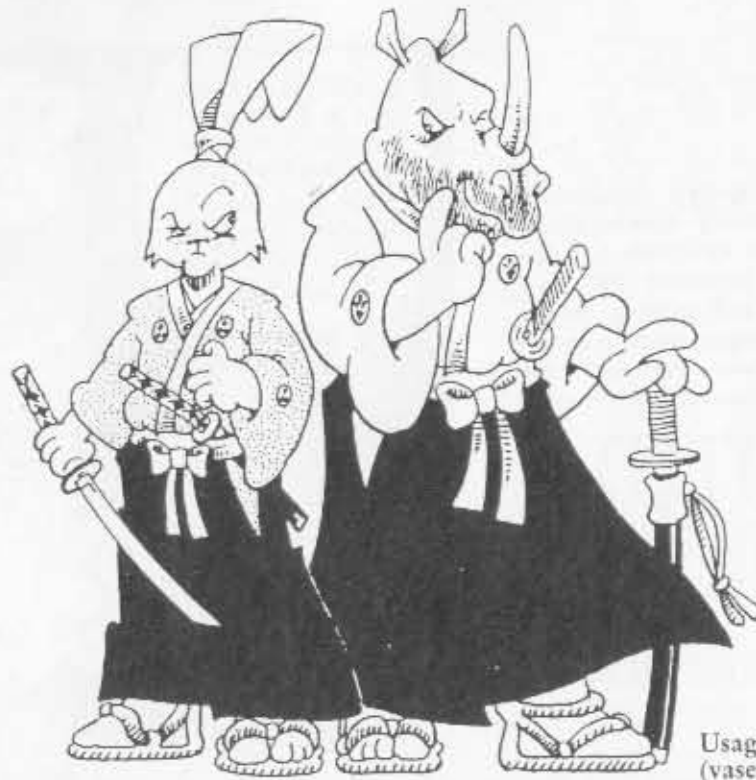
Miyamoto Usagi on isännätön samurai eli ronin, paikkasoturi, joka kiertää 1600-luvun Japania muistuttavassa maassa etsimässä työtä ja/tai seikkailuja. Hän on myös jänis. (Usagi = jänis, Yojimbo = henkivartija).

Samurait ovat Japanissa hyvin suosittuja sarjakuvan aiheita. Frank Millerin Ronin on aiheen amerikkalainen sovitus, jota taas muut amerikkalaiset piirtäjät ovat kopioineet. Sakai toteaa itse vaalimattomasti, että hän vain muuttaa vanhoja japanilaisia samurai-aiheita ja kummitustarinoita sarjakuvamuotoon. Usagi-tarinat eivät ole parodioita, niistä voi nauttia tuntematta sarjakuvien muita samurai-tulkintoja. Sakai onnistuu viihdyttämään lukijaa ja lisäksi välittämään kuvan yhteiskunnasta, jossa elämäntapa poikkeaa länsimaisesta.

Usagi sai pian oman lehtensä. Lehdessä ilmestyneet ja sitä edeltäneet tarinat on koottu kirjoiksi, joita on julkaistu jo kolme: *Usagi Yojimbo Book One, Two ja Three*. (Numeroissa 1-3, 6, 7, 10-11, 14, 23, 38, 50)

Tom Stazer Lionheart

Lionheart on *Journal Magazine* toimittaja Pittsburghista, joka liikkuu mustan elokuvan ja mustan huumorin sävyttämässä tarinoissa keräten aineistoa kirjaansa *Stories They Wouldn't Let Me Print*. Ensimmäisessä tarinassa entisen (piirros)elokuvakoomikko Dizzy Dogin ruumis löydetään kerrostalon katolta parin sentin paksuisena ja huomattavasti luonnollista kokoa leveämpänä. Lionheart lähtee haastattelemaan Dizzyn tuttua. Hän päätyy Porkpie-studioille, joka on juuri tulossa. Sisältä löytyy Mr. Porkpie. Lionheart saa tämän puhumaan itsensä pussiin ja hän tun-

Usagi Yojimbo (vasemmalla) ja tuttava

nustaa. Mr. Porkpie oli ollut syyttämässä omaa studiotaan palaamaan vakuutusrahojen toivossa kun Dizzy tuli sisään katsomaan muistoja vanhoista lyhytelokuvistaan. Dizzy uhkasi ilmoittaa poliisille tuhopolttoyriksensä. Mr. Porkpie ampui Dizzyn, veivasi jääteläis-kokoisen kirjoituskoneen läpi, taittoi lennokiksi ja lennätti jääteläis-sritsan avulla taivaalle.

Hauskaa, jos siitä pitää, tai jos pienenä piti Warner Brothersin piirretyistä ja sietää Stazerin amatöörimäistä piirrostyylillä. (Numeroissa 4, 8-11, 17-18, 23, 25-29, 35-37, 43)

John P. Morgan Fission Chicken

Fission Chicken on jossain suhteessa ihan tavallinen amerikkalainen supersankari, joka

vain sattuu muistuttamaan valkoista kukkoa. Hän viettää aikaansa suojaamalla Neekburgin kaupunkia mitä karmeammilta B-luokan kauhuelokuvien hirviöiltä. Jouluna hän lennättää metsästä kaupungin torille joulukuusen uhmaten metsänvartijoita, jotka jahtaavat lentäviä kuusivarkaita singolla. FC:n vastustajat ovat jo epätavallisempia: Markkinointisuunnittelijat ulkoavaruudesta, jotka punovat kieroja markkinointisuunnitelmiaan maan asukkaiden kukkaron menoksi. P.U. Evolcraft, freelance -kuolleiden manaaja, Tri Victor Frankenstang, hevosennaamainen hirviösuunnittelija, Tri Livergut, mies jonka mielestä ihmiskunnan suurin siunaus on atomivoima. FC ampuu sormenpäästään fissionäiteitä kohti kertakäyttökulttuuria, muzakia, pikaruokaa, mainosmiehiä, videokulttuuria, sarjakuvien oheiskamaa - kohteita joihin on helppo osua.

Fission Chicken (oikalla) tappelee pahan kaksoisolentonsa kanssa.

Kun jälleen uusi hirviö uhkaa Neekburgia FC syöttää tälle kaikki toillisuuden ongelmajätteet, mutta hirviö ei ole moksiskaan. FC lennättää paikalle rekka-autollisen McDungalin hampurilaisia ja tyhjentää lastin hirviön ki-taan. Hirviö kuolee kamalien äänitehosteiden säästyksellä vatsavaivoihin.

JP Morganin ideat ovat hyviä ja FC on hyvin... kuvitettu? JP:n piirrostyö on mautonta ja amatöörimäistä, mutta tyyli sopii mainosmaailman salisointiin - monet mainoksetkin ovat täysin mauttomia. JP julkaisi aikaisemmin omakustannelehteä *Fudgong Funnies*. Suuren yleisen tietoisuuteen hän tuli vasta *Critters*-lehden kautta. FC sai oman lehtensä viime vuonna. Suosittelemme kaikille, joita harmittavat elokuvien mainostauot ja suosittujen elokuvien jatko-osat.

(Numeroissa 15, 19-21, 22, 23, 24, 27-28, 30, 32-33, 35-36, 38, 39, 50)

Blue Beagle kohtaa eläkkeellä olevan sarjakuvasanokarin.

Tim Fuller The Blue Beagle

Dirk DuClaw on päivisin tavallinen paikallisradion tiskijukka, mutta hätätilanteen sattuessa hän tarttuu siniseen koiranreksinsä ja hänsä-tä tulee Blue Beagle - kaikkien hankalien hässäköiden selvittäjä. Hän kantaa mukanaan pientä lerppua. Tietokoneeseen työnnettynä sieltä tulee ulos Quax Bedroom, kai-ken tarpeettoman tiedon säilyttäjä, tietokone-virus *par excellence*, jokaisen tv-kanavan lins-silude. (Max Headroom oli tietokoneella tehty tiskijukkatyppi, jonka ohjelmia nähtiin Suo-messakin pari vuotta sitten.) Blue Beaglen kainalo kutisee ja hän löytää turkistaan täitä (lice), jotka esittäytyvät: We are the Miami Lice! Suurkonna, jota jahdataan monen nume-ron ajan on eversti Collie North (jo toinen Oli-ver North-parodia *Critters*issä).

Fullerin piirrostyö on taitavaa, mutta hänen huumorinsa nojaa paljon em. kaltaisiin sana-leikkeihin, jotka käyvät pian väsyttäväksi. Fuller julkaisi omakustanteena lehteä *Hardboiled Animal Comics*. (Numeroissa 15, 18, 22, 28, 31, 34, 38, 44)

Lähteitä:

Amazing Heroes 129: Steve Gallaccin, Freddy Miltonin ja muiden piirtäjiin haastatteluja.
Sarjainfo 33 (4/1987): Artikkeleita eläinsarjakuvista.

Prinssi Anton (keskellä), hänen tyttöystävänsä Jenna ja pikkuveli Antre. Huomaa ladotut puhekuplat.

SEX NOVELLER

SUOMALAISIA TIETEISKERTOMUKSIA

Seksikkäät novellistit:

Juha Salminen, Boris Hurtta, Pekka Virtanen, Kari Nenonen, Arto Laatikainen ja Timo Surkka.

Raa'an eroottiset sarjakuvataiteilijat:

P.A. Manninen ja Petri Hiltunen.

Mukana märkine unelmiseen myös run-sas joukko scifi-kirjoittajia ja kuvittajia.

Tämän erotiikkaa tihkuvan unelman saat omaksesi mak-samalla 20 markkaa tilille: TYP433116-59137/Vanhat Herrat.

Wanhain Herrain Tieteiskirjallisuuden Nautiskelu Huone